فیزیک دهم	تعداد تست‌های ارائه شده در ۵ سال اخیر	تجربی (داخل و خارج)	۷
فصل ۲		ریاضی (داخل و خارج)	۹

۱۲ـ انرژی جنبشی

انرژی وابسته به حرکت یک جسم را انرژی حرکتی یا انرژی جنبشی می‌نامند.

رابطه

$$K = \frac{1}{2}mv^2$$

K: انرژی جنبشی (J)، m: جرم جسم (kg)، v: تندی (m/s)

یادآوری قسمت ۶ سازگاری یکاها رو باید خوب بلد باشیا.

هم‌ارزی یکا

$$J \approx kg.m^2/s^2$$

نوع کمیت: انرژی جنبشی کمیتی نرده‌ای و همواره مثبت است.

تبدیل یکای کاربردی

$$km/h \xrightarrow[\times\frac{10}{36}]{\times\frac{36}{10}} m/s$$

تغییرات انرژی جنبشی

$$\Delta K = K_2 - K_1 = \frac{1}{2}m(v_2^2 - v_1^2)$$

نگو که اینم باید توضیح بدم!!!

تست

شکل زیر کامیونی به جرم ۳۰ تن و خودرویی به جرم ۱۲۰۰kg را نشان می‌دهد که در امتداد مسیر مستقیمی حرکت می‌کنند. اگر کامیون با تندی ۵۴km/h در حرکت باشد، خودرو باید با چه تندی‌ای در SI حرکت کند تا انرژی جنبشی آن با انرژی جنبشی کامیون برابر شود؟

۱) ۱۵ ۲) ۲۵ ۳) ۴۵ ۴) ۷۵

پاسخ

کامیون را با اندیس ۱ و خودرو را با اندیس ۲ نشان می‌دهیم.

$$K_1 = K_2 \Rightarrow \frac{1}{2}m_1v_1^2 = \frac{1}{2}m_2v_2^2$$

خودش گفته: $K_1 = \frac{1}{2}mv^2$

$$\xrightarrow[m_2=1200kg]{m_1=30ton\ ,\ v_1=54km/h} (30\times10^3)(54\times\frac{10}{36})^2 = (1200)(v_2^2) \Rightarrow v_2 = 75\,m/s$$

(گزینهٔ ۴)

www.Gajmarket.com

تست

اگر تندی متحرکی به جرم m به اندازهٔ $5\,m/s$ افزایش یابد، افزایش انرژی جنبشی آن $\frac{5}{4}$ انرژی جنبشی اولیه می‌شود. سرعت اولیهٔ متحرک چند متر بر ثانیه بوده است؟ (تجربی خارج ۹۵ و مشابه ۹۳)

۱) ۶/۲۵ ۲) ۱۰ ۳) ۱۵ ۴) ۲۰

پاسخ

$$K=\frac{1}{2}\overset{\text{ثابت}}{m}v^2 : \frac{K_2}{K_1}=(\frac{v_2}{v_1})^2 \xrightarrow[v_2=v_1+5]{K_2-K_1=\frac{5}{4}K_1 \Rightarrow K_2=\frac{9}{4}K_1}$$

$$\frac{\frac{9}{4}K_1}{K_1}=(\frac{v_1+5}{v_1})^2 \Rightarrow v_1=10\,m/s$$

(گزینهٔ ۲)

تست

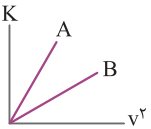

نمودار تغییرات انرژی جنبشی دو توپ به جرم‌های m_A و m_B بر حسب مجذور تندی آن‌ها مطابق شکل مقابل است. چند مورد از موارد زیر نادرست است؟

الف) وقتی انرژی جنبشی دو متحرک برابر باشد، تندی B بیش‌تر از A است.

ب) وقتی تندی دو متحرک برابر باشد، انرژی جنبشی B بیش‌تر از A است.

ج) جرم B بیش‌تر از A است.

۱) ۳ ۲) ۲ ۳) ۱ ۴) صفر

پاسخ

الف) صحیح

ب) غلط ـ اگه یه خط عمودی تو نمودار بکشیم، می‌بینیم که در تندی مساوی، $K_A > K_B$ است.

ج) غلط ـ در تندی برابر: $\frac{1}{2}mv^2$

$$K_A > K_B \Rightarrow \frac{1}{2}m_A v_A^2 > \frac{1}{2}m_B v_B^2 \Rightarrow m_A > m_B$$

پس گزینهٔ (۲) صحیح است.

www.Gajmarket.com

۱۳ ـ قوانین نیوتون

این قسمت یادآوری علوم نهمه، پس سریع دوره‌شون می‌کنیم و می‌ریم سراغ درس خودمون.

قانون اول نیوتون

تا زمانی که نیروهای وارد بر جسم متوازن باشند، جسمِ ساکن، همچنان ساکن باقی می‌ماند (شکل الف). اگر در حال حرکت باشد، همچنان به حرکت خود ادامه خواهد داد و تغییری در نحوهٔ حرکت آن ایجاد نخواهد شد، یعنی سرعت آن تغییر نخواهد کرد (شکل ب).

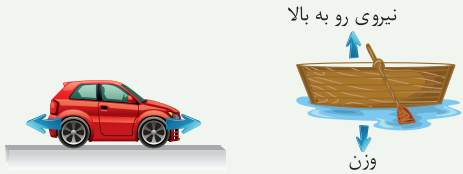

(الف) (ب)

قانون دوم نیوتون

هرگاه بر جسم نیروی خالصی وارد شود، جسم تحت تأثیر آن نیرو شتاب می‌گیرد که این شتاب نسبت مستقیم با نیروی وارد بر جسم دارد و در همان جهت نیرو است و با جرم جسم نسبت وارون دارد.

رابطه

$$\vec{a} = \frac{\vec{F}}{m} \Rightarrow \vec{F} = m\vec{a}$$

$\vec{F}$: نیروی خالص (N)، m: جرم جسم (kg)، $\vec{a}$: شتاب جسم (N/kg)

هم‌ارزی یکا

$$1N = 1kg.m/s^2$$

قانون سوم نیوتون

هرگاه جسمی به جسم دیگر نیرو وارد کند، جسم دوم نیز به جسم اول نیرویی هم‌اندازه و در خلاف جهت وارد می‌کند.

www.Gajmarket.com

تست

مهره‌ای را روی میز بدون اصطکاکی در فضای خلأ، سُر می‌دهیم. چه اتفاقی می‌افتد؟

۱) بسته به جرم مهره پس از مدتی از حرکت می‌ایستد.

۲) با همان تندی اولیه به حرکت خود ادامه می‌دهد.

۳) بسته به نیرویی که وارد کردیم با شتاب ثابت به حرکت خود ادامه می‌دهد.

۴) بسته به نیرویی که وارد کردیم با شتاب متغیر به حرکت خود ادامه می‌دهد.

پاسخ طبق قانون اول نیوتون، در این حالت هیچ نیرویی به جسم وارد نمی‌شود ⟸ مهره با همان تندی اولیه‌اش به حرکت خود ادامه می‌دهد. پس گزینهٔ (۲) صحیح است.

تست

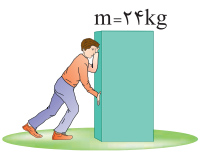

در شکل مقابل، شخص جعبه را با نیروی ثابت و افقی $\vec{F}$ روی سطح هموار و بدون اصطکاکی هل می‌دهد و مجموعهٔ شخص و جعبه با شتاب $۵m/s^۲$ حرکت می‌کنند. اندازهٔ نیروی $\vec{F}$ چند نیوتون است؟

۱) ۶۰ ۲) ۸۰ ۳) ۱۰۰ ۴) ۱۲۰

پاسخ قانون دوم نیوتون: $F = ma \xrightarrow[a=۵m/s^۲]{m=۲۴kg} F = (۲۴)(۵) = ۱۲۰N$ (گزینهٔ ۴)

تست

کدام مفهوم زیر نادرست است؟

۱) اگر نیروی وارد بر جسمی را نصف کنیم، شتاب آن $\frac{۱}{۲}$ برابر می‌شود.

۲) در به‌وجود آمدن نیرو همواره دو جسم شرکت دارند.

۳) وقتی به دیوار ضربه می‌زنیم، دیوار نیرویی چند برابر به پای ما وارد می‌کند.

۴) جسمی که از یک فنر آویزان است، نیرویی برابر وزن خود به فنر وارد می‌کند.

پاسخ طبق قانون سوم نیوتون، وقتی به دیوار ضربه بزنیم، دیوار نیرویی برابر با نیروی ما به پای ما وارد می‌کند. پس گزینهٔ (۳) نادرست است.

www.Gajmarket.com

۱۴ ـ انواع نیروها

این قسمتم یادآوری علوم نُهمه، پس بریم سریع دوره‌شون کنیم.

نیروی وزن

وقتی جسمی را از بالای یک ساختمان رها می‌کنیم، نیروی وزن باعث می‌شود تا جسم به طرف زمین شتاب پیدا کند.

رابطه

$$\text{نیروی وزن} = mg$$

m: جرم جسم (kg)، g: شتاب جاذبه در سطح زمین $(N/kg$ یا $m/s^2)$

نکته وزن جسم را با نیروسنج اندازه می‌گیرند.

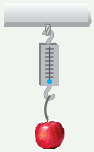

نیروی عمودی سطح $(\vec{F}_N)$

در این حد بدونی کافیه که، تمامی اجسامی که روی سطح قرار دارن، بهشون نیروی عمودی سطح وارد می‌شه.

نیروی اصطکاک جنبشی $(\vec{f}_k)$

نیرویی که در خلاف جهت حرکت جسم از طرف سطح به آن وارد می‌شود.

نیروی سطح (R)

برایند نیروهایی که از طرف سطح به جسم وارد می‌شه.

نیروی زاویه‌دار: اگر نیرو $(\vec{F})$ با زاویهٔ θ به جسم وارد شود، خواهیم داشت:

$$\begin{cases} F_x = F\cos\theta : \text{مؤلفهٔ افقی نیرو} \\ F_y = F\sin\theta : \text{مؤلفهٔ عمودی نیرو} \end{cases}$$

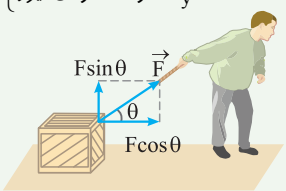

رمزگذاری اون که به θ نزدیکه، cos می‌شه، اون که از θ دوره، sin می‌شه. فک کن به کسی که ازت دوره پیام فرستادی و seen(تلفظش یکیه با sin) شده.

www.Gajmarket.com

مثال

مطابق شکل، جسمی به جرم ۲kg روی سطح شیبداری به سمت پایین در حال حرکت است. اگر اندازهٔ نیروی اصطکاک جنبشی برابر یک‌دهم وزن جسم باشد؛ نیروی وزن، نیروی اصطکاک جنبشی و نیروی عمودی سطح را رسم کرده و اندازهٔ هر کدام را محاسبه کنید. $(g = 10 N/kg)$

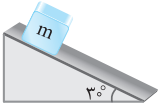

پاسخ نیروی وزن و نیروی اصطکاک به سطح شیبدار یا معمولی ربطی ندارد. پس داریم:

$$\text{نیروی وزن} = mg \xrightarrow[g=10N/kg]{m=2kg}$$

$$\text{نیروی وزن} = (2)(10) = 20\,N$$

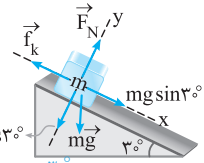

$$F_N - mg\cos 30^\circ$$

$$\Sigma F_y = ma_y \xrightarrow[a_y=0]{\text{چون در جهت y ، جسم ثابته}} F_N = mg\cos 30^\circ \quad (\cos 30^\circ = \frac{\sqrt{3}}{2})$$

$$\xrightarrow[g=10N/kg]{m=2kg} F_N = (2)(10)(\frac{\sqrt{3}}{2}) = 10\sqrt{3}\,N$$

خودش گفته: $f_k = \frac{1}{10}(mg) \xrightarrow[g=10N/kg]{m=2kg} f_k = \frac{1}{10}(2)(10) = 2N$

تست

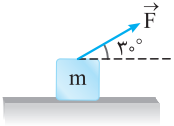

در شکل مقابل جسمی به جرم ۱۵kg تحت تأثیر نیروی $F = 40N$ روی سطح افقی حرکت می‌کند. در این حالت نیروی عمودی سطح چند نیوتون است؟ $(g = 10 m/s^2)$

۱) ۱۳۰ ۲) ۱۴۰ ۳) ۱۵۰ ۴) ۱۶۰

پاسخ

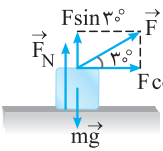

$$\Sigma F_y = ma \Rightarrow F\sin 30^\circ + F_N - mg = 0$$

$$\xrightarrow[g=10m/s^2]{F=40N,\ m=15kg} (40)(\frac{1}{2}) + F_N - (15)(10) = 0 \Rightarrow F_N = 130\,N$$

(گزینهٔ ۱)

www.Gajmarket.com

۱۵ ـ کار انجام‌شده توسط نیروی ثابت

همون تیتر رو بفونی انگار توضیحش فوندی. حالا برو سراغ رابطش.

رابطه $W = (F\cos\theta)d$

W: کار انجام‌شده (J)، F: نیروی وارد بر جسم (N)، θ: زاویهٔ بین نیرو و جابه‌جایی، d: جابه‌جایی (m)

نکته همین فرمول بالا کافیه تا به همهٔ تستا پاسخ بدی. فقط بد نیست سه تا کار نیروی پایین رو خوب بفهمی.

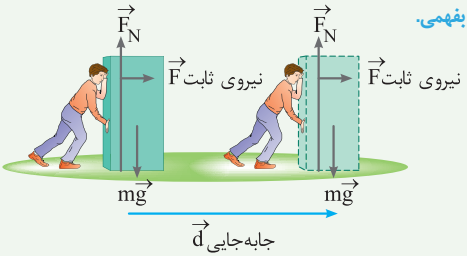

۱ $W_F = (F\cos\theta)d$: برای نیروی ثابت F $\xrightarrow[\text{نیرو هم‌جهت با جابه‌جایی}]{\theta=0^\circ}$

$W_F = (F\cos 0^\circ)d \Rightarrow W_F = Fd$

۲ $W_{F_N} = (F_N\cos\theta)d$: برای نیروی F_N $\xrightarrow[\text{نیرو عمود بر جابه‌جایی}]{\theta=90^\circ}$

$W_{F_N} = (F_N\cos 90^\circ)d \Rightarrow W_{F_N} = 0$

۳ $W_{mg} = 0$ نیروی وزن (mg) مثل F_N، بر جابه‌جایی عموده. پس:

نکته اگر $\vec{F}$ و $\vec{d}$ بر حسب $\vec{i}$ و $\vec{j}$ باشند، کار نیروی $\vec{F}$ را به‌صورت زیر به‌دست می‌آوریم:

$$\vec{F} = F_x\vec{i} + F_y\vec{j} \;,\; \vec{d} = d_x\vec{i} + d_y\vec{j}$$

$$W = (F_x d_x) + (F_y d_y)$$

www.Gajmarket.com

تست

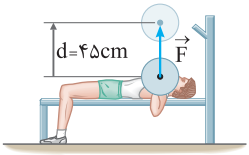

در شکل روبه‌رو، ورزشکاری وزنه‌ای به جرم ۶۵kg را به طور یکنواخت، ۴۵cm بالای سر خود می‌برد. کاری که ورزشکار روی وزنه انجام می‌دهد، چند ژول است؟ (برگرفته از کتاب درسی)

$(g = ۱۰ N/kg)$

۱) ۲۹۲/۵ ۲) −۲۹۲/۵ ۳) ۲۹۲۵۰ ۴) −۲۹۲۵۰

پاسخ اول مدل‌سازی می‌کنیم و نیروهای وارد به وزنه رو می‌کشیم:

چون حرکت وزنه یکنواخت است، خواهیم داشت:

$$\Sigma F_y = ma \xrightarrow{a=0} F = mg \quad (F-mg)$$

کار ورزشکار (حواستون باشه که نیرو با جابه‌جایی، هم‌جهته $\Leftarrow \theta = ۰^\circ$):

$$W = (mg)\cos\theta\, d \Rightarrow W = (mg\cos\theta)d \xrightarrow[\theta=۰^\circ,\ d=۴۵cm]{m=۶۵kg,\ g=۱۰N/kg}$$

$$W = [(۶۵)(۱۰)(\cos ۰^\circ)](۴۵\times ۱۰^{-۲}) = ۲۹۲/۵J$$ (گزینهٔ ۱)

تست

در تست قبل، اگر ورزشکار وزنه را به آرامی پایین آورد، کار نیروی F چند ژول می‌شود؟ (برگرفته از کتاب درسی)

۱) ۲۹۲/۵ ۲) −۲۹۲/۵ ۳) ۲۹۲۵۰ ۴) −۲۹۲۵۰

پاسخ (اینجا حواستون باشه نیرو و جابه‌جایی خلافِ جهتن $\Leftarrow \theta = ۱۸۰^\circ$) باز هم خواهیم داشت:

$$W = (mg)\cos\theta\, d \Rightarrow W = (mg\cos\theta)d \xrightarrow[\theta=۱۸۰^\circ,\ d=۴۵cm]{m=۶۵kg,\ g=۱۰N/kg}$$

$$W = [(۶۵)(۱۰)(\cos ۱۸۰^\circ)](۴۵\times ۱۰^{-۲}) = -۲۹۲/۵J$$ (گزینهٔ ۲)

الان دیگه باید گفت: فسته نباشی دلاور، فدا قوت پهلوان.

www.Gajmarket.com

۱۶ ـ کار انواع نیروها

کار هر نیرویی رو خواستن مثل خودم بنویس:

کار نیروی وزن (W_{mg}):

$$W_{mg} = (mg\cos\theta)d$$

کار نیروی عمودی سطح (W_{F_N}):

$$W_{F_N} = (F_N\cos\theta)d$$

کار نیروی اصطکاک جنبشی (W_{f_k}):

$$W_{f_k} = (f_k\cos\theta)d$$

هر چی می‌خواد بده، بده. ما کاری نداریم، اصن کار نیروی مقاومت هوا:

$$W_{\text{نیروی مقاومت هوا}} = (\text{نیروی مقاومت هوا})\times\cos\theta)d$$

کار نیروی زاویه‌دار: نیرو $\vec{F}$ با زاویهٔ θ به جسم وارد بشه:

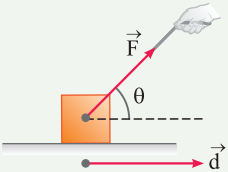

یادآوری قسمت ۱۴

اونجا گفتیم مؤلفهٔ افقی نیرو میشه $F\cos\theta$.

پس کارشم میشه:

$$W_F = (F\cos\theta)d$$

که این رابطه، همون رابطهٔ اصلیه.

نکته کار نیروی اصطکاک (W_{f_k}) به مسیر حرکت جسم بستگی دارد.

تست

مطابق شکل روبه‌رو، جسمی به جرم ۴kg از بالای سطح شیبداری به پایین می‌لغزد. کار نیروی عمودی سطح، پس از ۱۰m جابه‌جایی جسم چند ژول است؟

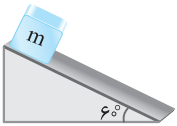

۱) صفر ۲) ۲۰ ۳) $۲۰\sqrt{۳}$ ۴) ۴۰

پاسخ مطابق شکل، نیروی عمودی سطح بر جابه‌جایی عمود است.

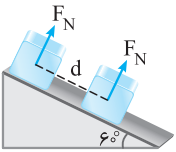

$$W_{F_N} = (F_N\cos\theta)d \xrightarrow{\theta=۹۰^\circ} W_{F_N} = ۰$$

(گزینهٔ ۱)

www.Gajmarket.com

تست

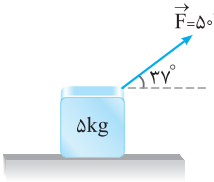

در شکل روبه‌رو، جسم تحت تأثیر نیروی $\vec{F}$ به اندازهٔ ۵ متر روی سطح افقی جابه‌جا می‌شود. کار نیرویی که سطح به جسم وارد می‌کند، در این جابه‌جایی چند ژول است؟ ($g = ۱۰ N/kg$ ، $\sin ۳۷^\circ = ۰/۶$، وزن جسم ۵ برابر نیروی اصطکاک است.) (ریاضی خارج ۹۶)

۱) ۲۰۰ ۲) صفر ۳) −۵۰ ۴) −۲۵۰

پاسخ حواست باشه تو این سؤال، نیرویی که سطح به جسم وارد می‌کنه، هم نیروی اصطکاک جنبشیه هم نیروی عمودی سطح.

خودش گفته: $mg = ۵f_k \xrightarrow[g=۱۰ N/kg]{m=۵kg} (۵)(۱۰) = ۵f_k \Rightarrow f_k = ۱۰N$

$W_{f_k} = (f_k \cos\theta)d \xrightarrow[d=۵m]{f_k=۱۰N ,\ \theta=۱۸۰^\circ} W_{f_k} = (۱۰ \times \cos ۱۸۰^\circ)(۵) = -۵۰J$

کار نیروی عمودی سطح صفره چون جابه‌جایی بر نیروی عمودی سطح عموده. پس:

$W_{\text{نیروی سطح}} = W_{f_k} + W_{F_N} = -۵۰J$ (گزینهٔ ۳)

مثال

مطابق شکل زیر، شخصی جسمی را با دو زاویهٔ متفاوت روی سطح هموار می‌کشد. اگر جابه‌جایی و کاری که این شخص در هر دو بار روی جعبه انجام می‌دهد یکسان باشد، در کدام حالت شخص نیروی بزرگ‌تری وارد کرده است؟ (اصطکاک ناچیز فرض شود.) (برگرفته از کتاب درسی)

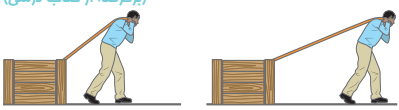

(۲) (۱)

پاسخ

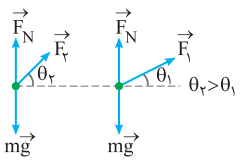

$(F\cos\theta)\,d$

خودش گفته: $W_۱ = W_۲$

$\Rightarrow (F_۱ \cos\theta_۱)d = (F_۲ \cos\theta_۲)d$

$\theta_۱ < \theta_۲ \Rightarrow \cos\theta_۱ > \cos\theta_۲ \longrightarrow F_۲ > F_۱$

www.Gajmarket.com

۱۷ ـ کار کل

روش اول: اگه چند تا نیرو داشتیم، کار هر کدومُ حساب می‌کنیم، سپس همه رو با هم جمع جبری و کار کل رو حساب می‌کنیم.

رابطه

$$W_t = W_1 + W_2 + \cdots$$

W_t : کار کل (J)

نکته چون کار کمیت نرده‌ایه، برای به‌دست‌آوردن W_t باید W ها رو با هم جمع جبری کنیم.

روش دوم: این یکم طولانی‌تره. خُلاصش اینه که:

۱) نیروهایی که هم‌راستا با جابه‌جایی هست رو به‌دست بیار.

۲) بعدش اندازهٔ نیروی خالص رو به‌دست بیار.

۳) آخرشم بذار تو فرمول $W = (F\cos\theta)\,d$.

تست

شخصی توپی به جرم ۲۰۰g را با نیروی ثابت ۱۲۰N از روی زمین بر می‌دارد و تا ارتفاع ۱۵۰cm بالا می‌برد. کار کل انجام‌شده روی توپ چند ژول است؟

۱) ۱۷۴ ۲) ۱۷۷ ۳) ۱۸۰ ۴) ۱۸۳

پاسخ

$$W_F = (F\cos\theta)d$$

$$\xrightarrow[d=۱۵۰cm]{F=۱۲۰N\ ,\ \theta=۰^\circ} W_F = (۱۲۰\times\cos۰^\circ)(۱۵۰\times۱۰^{-۲}) = ۱۸۰\,J$$

$$W_{mg} = (mg\cos\theta)\,d \xrightarrow[\theta=۱۸۰^\circ\ ,\ d=۱۵۰cm]{m=۲۰۰g\ ,\ g=۱۰N/kg}$$

$$W_{mg} = [(۲۰۰\times۱۰^{-۳})(۱۰)(\cos۱۸۰^\circ)](۱۵۰\times۱۰^{-۲}) = -۳\,J$$

$$W_t = W_F + W_{mg} = ۱۸۰ - ۳ = ۱۷۷J$$

(گزینهٔ ۲)

www.Gajmarket.com

اول برو قسمت بعدُ بفون بعد بیا اینا رو حل کن.

تست

در شکل زیر، دروازه‌بان سعی می‌کند توپ را با بیش‌ترین تندی پرتاب کند. اگر جرم توپ ۲۰۰g باشد و ورزشکار نیرویی به بزرگی ۴۰N تا لحظهٔ پرتاب توپ و در امتداد جابه‌جایی (d = ۳m) بر آن وارد کند؛ با چشم‌پوشی از مقاومت هوا، تندی توپ هنگام جدا شدن از دست ورزشکار چند متر بر ثانیه است؟

۱) ۱۰
۲) $۱۰\sqrt{۳}$
۳) ۲۰
۴) $۲۰\sqrt{۳}$

پاسخ

$$W_t = \Delta K \Rightarrow W_F = K_۲ - K_۱ \xrightarrow[m=۲۰۰g]{F=۴۰N\ ,\ \theta=۰^\circ\ ,\ d=۳m} (F\cos\theta)d = \frac{۱}{۲}mv^۲$$

$$(۴۰\times\cos۰^\circ)(۳) = \frac{۱}{۲}(۲۰۰\times۱۰^{-۳})(v^۲) \Rightarrow v = ۲۰\sqrt{۳}\ m/s$$

(گزینهٔ ۴)

تست

گلوله‌ای به جرم m درون سطح نیم‌کره‌ای مطابق شکل روبه‌رو، از نقطهٔ A رها می‌شود و پس از چند حرکت رفت و برگشتی، در پایین سطح می‌ایستد. نسبت کار نیروی گرانشی زمین به کار نیروی اصطکاک کدام است؟

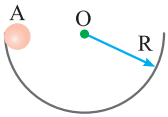

۱) ۱
۲) −۱
۳) صفر
۴) R

پاسخ

$$W_t = K_۲ - K_۱ \Rightarrow W_{mg} + W_{f_k} = ۰ \Rightarrow W_{mg} = -W_{f_k} \Rightarrow \frac{W_{mg}}{W_{f_k}} = -۱$$

(گزینهٔ ۲)

www.Gajmarket.com

۱۸ ـ قضیهٔ کار ـ انرژی جنبشی

وقتی نیروی خالصی به جسم وارد می‌شود:

۱) $W_t > 0$: نیرو انرژی می‌دهد ⇐ انرژی جنبشی افزایش می‌یابد $(K_2 > K_1)$.

۲) $W_t < 0$: نیرو انرژی می‌گیرد ⇐ انرژی جنبشی کاهش می‌یابد $(K_2 < K_1)$.

۳) $W_t = 0$: انرژی جنبشی ثابت می‌ماند $(K_1 = K_2)$.

قضیهٔ کار ـ انرژی جنبشی: **رابطه** $W_t = K_2 - K_1$

W_t : کار کل (J)، K_1, K_2 : انرژی جنبشی وضعیت اول و دوم (J)

نکته رابطهٔ بالا برای هر نوع مسیری (از جمله خمیده) قابل استفاده است.

تست

چند مورد از موارد زیر صحیح است؟

الف) کار برایند نیروهای وارد بر جسم در یک جابه‌جایی با تغییر انرژی جنبشی جسم در این جابه‌جایی برابر است.

ب) اگر کار برایند نیروهای وارد بر جسم مثبت باشد، تندی جسم کاهش می‌یابد.

ج) اگر کار برایند نیروهای وارد بر جسم صفر باشد، جسم با تندی ثابت در حرکت است.

د) رابطهٔ کار ـ انرژی جنبشی فقط برای مسیر مستقیم کاربرد دارد.

۱) ۴ ۲) ۳ ۳) ۲ ۴) ۱

پاسخ

الف) صحیح ـ طبق رابطهٔ $W_t = K_2 - K_1$

ب) غلط ـ $W_t > 0 \Leftarrow K_2 > K_1 \Leftarrow v_2 > v_1$

ج) صحیح ـ $W_t = 0 \Leftarrow K_1 = K_2 \Leftarrow v_1 = v_2$

د) غلط ـ نکتهٔ آخرْ بخون.

پس گزینهٔ (۳) صحیح است.

www.Gajmarket.com

تست

مطابق شکل زیر، گلوله‌ای به جرم ۱۶g با تندی ۲۵۰m/s به تنهٔ درختی برخورد می‌کند و پس از طی مسافت ۱۲/۵cm درون تنهٔ درخت، متوقف می‌شود. نیروی میانگین وارد بر گلوله هنگام حرکت درون تنهٔ درخت چند نیوتون است؟

۱) ۲ ۲) ۵۰۰ ۳) ۱۶ ۴) ۴۰۰۰

پاسخ

$$W_t = K_2 - K_1 \Rightarrow W_t = (\frac{1}{2}mv_2^2) - (\frac{1}{2}mv_1^2)$$

$$\xrightarrow[v_1=250\,m/s]{m=16\,g} W_t = 0 - (\frac{1}{2}(16\times10^{-3})(250)^2) = -500\,J$$

$$W_t = W_F = (F\cos\theta)d \xrightarrow[d=12/5\,cm]{W_F=-500\,J,\ \theta=180^\circ}$$

$$-500 = (F\cos180^\circ)(12/5\times10^{-2}) \Rightarrow F = 4000\,N$$

(گزینهٔ ۴)

تست

شخصی در طبقهٔ سوم ساختمان، سوار آسانسور می‌شود و به طبقهٔ دهم می‌رود. جرم شخص ۷۰kg است و یک کوله‌پشتی به جرم ۵kg بر دوش دارد. آسانسور بین طبقات پنجم تا هفتم مسافت ۶m را در مدت ۲ ثانیه با سرعت ثابت طی می‌کند. در این ۲ ثانیه کار نیرویی که آسانسور به شخص وارد می‌کند، چند ژول است؟ $(g = 10\,N/kg)$ (تجربی داخل ۹۶)

۱) صفر ۲) ۳۹۰۰ ۳) ۴۲۰۰ ۴) ۴۵۰۰

پاسخ

$$W_t = K_2 - K_1 \xrightarrow[(mg\cos\theta)d]{v_1=v_2} W_t = 0$$

$$W_t = W_{F_N} + W_{mg} \xrightarrow[g=10\,N/kg,\ \theta=180^\circ,\ d=6\,m]{W_t=0,\ m=75\,kg}$$

$$0 = W_{F_N} + [(75)(10)\cos180^\circ](6) \Rightarrow W_{F_N} = 4500\,J$$

(گزینهٔ ۴)

www.Gajmarket.com

۱۹ ـ کار و انرژی پتانسیل (۱)

یادآوری قسمت ۱۲ انرژی جنبشی به حرکت یک جسم وابسته است.

انرژی پتانسیل بر خلاف انرژی جنبشی، ویژگی یک سامانه است، تا ویژگی یک جسمِ منفرد. یعنی انرژی پتانسیل به مکان اجسامِ یک سامانه نسبت به یکدیگر بستگی دارد.

تبدیل انرژی: وقتی انرژی پتانسیل کاهش می‌یابد، به شکل‌های دیگری از انرژی تبدیل می‌شود. حالا بریم سراغ انواع انرژی پتانسیل:

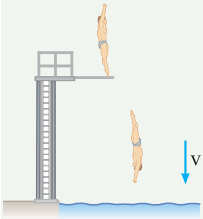

الف) انرژی پتانسیل گرانشی

در شکل مقابل، وقتی شخصی به درون استخر شیرجه می‌زند، انرژی پتانسیل سامانهٔ شخص ـ زمین به تدریج به انرژی جنبشی شخص تبدیل می‌شود و شخص با تندی نسبتاً زیادی با سطح آب برخورد می‌کند.

رابطه $U = mgh$

U: انرژی پتانسیل گرانشی (J)، m: جرم جسم (kg)، g: شتاب گرانشی زمین (m/s^2)، h: ارتفاع (m)

تغییر انرژی پتانسیل گرانشی: رابطه $\Delta U = U_2 - U_1 = mg(h_2 - h_1)$

کار نیروی وزن: رابطه $W_{mg} = -(U_2 - U_1) = -\Delta U$

W_{mg}: کار نیروی وزن (J)، ΔU: تغییر انرژی پتانسیل گرانشی (J)

نکته کار نیروی وزن (W_{mg}) و تغییرات انرژی پتانسیل گرانشی (ΔU) به مسیر بستگی ندارد (مثل انرژی جنبشی) و برای هر مسیر دلخواهی برقرار است.

نکته انرژی پتانسیل گرانشی به انتخاب مبدأ پتانسیل بستگی دارد. ولی تغییرات انرژی پتانسیل گرانشی به انتخاب مبدأ پتانسیل بستگی ندارد.

جسم رو به پایین حرکت کند. $\Leftarrow$ h کاهش می‌یابد. $\Leftarrow$ $W_{mg} > 0 \, , \, \Delta U < 0$

جسم رو به بالا حرکت کند. $\Leftarrow$ h افزایش می‌یابد. $\Leftarrow$ $W_{mg} < 0 \, , \, \Delta U > 0$

یادآوری قسمت ۱۶ اونجام کار نیروی وزن داشتیم: $W_{mg} = (mg\cos\theta)d$

یه نکتهٔ طلایی: اگه نیروی اصطکاک وجود نداشته باشه، در صورتی که جسم رها بشه، تندی در پایین هر ارتفاعی به جرم بستگی نداره و از رابطهٔ مقابل به‌دست میاد: $v = \sqrt{2gh}$

www.Gajmarket.com

تست

در شکل‌های زیر دو توپ از حالت سکون رها می‌شوند. اگر برای شکل‌های (۱) و (۲) به ترتیب تندی هنگام رسیدن به سطح زمین را با v_1 و v_2، مقدار انرژی جنبشی توپ‌ها هنگام رسیدن به زمین را با K_1 و K_2 و مقدار کار نیروی وزن هنگام جابه‌جایی را با W_{mg_1} و W_{mg_2} نشان دهیم، کدام گزینه صحیح است؟ (از اصطکاک صرف‌نظر شود.)

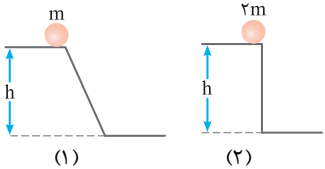

۱) $W_{mg_2} < W_{mg_1}$ ، $K_2 < K_1$ ، $v_1 < v_2$

۲) $W_{mg_2} > W_{mg_1}$ ، $K_2 > K_1$ ، $v_1 < v_2$

۳) $W_{mg_2} < W_{mg_1}$ ، $K_2 < K_1$ ، $v_1 = v_2$

۴) $W_{mg_2} > W_{mg_1}$ ، $K_2 > K_1$ ، $v_1 = v_2$

پاسخ سطح بدون اصطکاک است.

v: طبق نکتهٔ طلایی، تندی (v) ربطی به جرم (m) نداره و به ارتفاع بستگی داره:

$$v = \sqrt{2gh} \xrightarrow{\text{یکسان}} v_1 = v_2$$

K: طبق رابطهٔ زیر، چون تندی‌ها برابر است، هر کدام که جرم بیش‌تری دارد، دارای انرژی جنبشی بیش‌تری است:

$$K = \frac{1}{2}mv^2 \xrightarrow[\text{یکسان}]{m_2 > m_1} K_2 > K_1$$

W_{mg}:

$$W_{mg} = (mg\cos\theta)d \xrightarrow[\text{یکسان}]{m_2 > m_1} W_{mg_2} > W_{mg_1}$$

ΔU: اینْ برا دل خودم بررسی می‌کنم:

$$\Delta U = -W_{mg} \xrightarrow{W_{mg_2} > W_{mg_1}} \Delta U_2 < \Delta U_1$$

پس گزینهٔ (۴) صحیح است.

www.Gajmarket.com

۲۰ ـ کار و انرژی پتانسیل (۲)

ب) انرژی پتانسیل کشسانی

مطابق شکل زیر، هنگامی که فنری را توسط جسمی فشرده و رها می‌کنیم، انرژی پتانسیل کشسانی سامانهٔ جسم ـ فنر به انرژی جنبشی جسم تبدیل می‌شود و با تندی زیاد پرتاب می‌شود.

اما جزئی‌تر:

۱ در شکل (الف)، فنر در وضعیت تعادلش قرار دارد ($x = 0$).

۲ با کشیدن یا فشردن فنر به اندازهٔ x از مکان تعادلش، نیرویی در خلاف جهت جابه‌جایی به دست شخص وارد می‌شود (شکل‌های (ب) و (ج)).

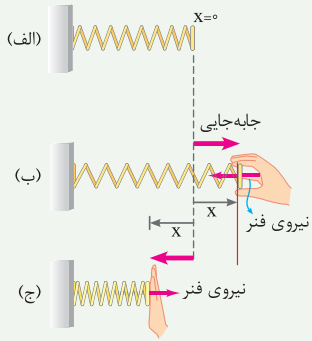

رابطه

$$W_{\text{فنر}} = -\Delta U_{\text{کشسانی}}$$

ج) انرژی پتانسیل الکتریکی

مطابق شکل زیر، وقتی یک جسم باردار را به جسم باردار دیگر نزدیک می‌کنیم، بسته به نوع بار، اجسام یکدیگر را می‌ربایند (شکل الف) یا می‌رانند (شکل ب). تو این حالت بازم تغییر انرژی رخ میده که دیگه نمی‌گم.

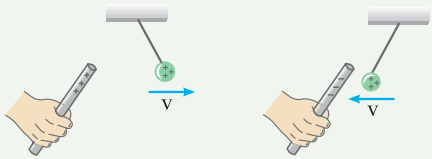

www.Gajmarket.com

تست

مطابق شکل زیر، جسمی به جرم ۳۰۰g با تندی ۸m/s به فنری برخورد کرده و آن را فشرده می‌کند. اگر بیش‌ترین انرژی پتانسیل کشسانی ذخیره‌شده ۸/۲ ژول باشد، کار نیروی فنر و کار نیروی اصطکاک به ترتیب از راست به چپ در SI کدام است؟

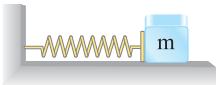

۱) −۸/۲ ، −۱/۴
۲) +۸/۲ ، −۱/۴
۳) −۸۲ ، +۱/۴
۴) +۸۲ ، +۱/۴

پاسخ

$$W_{\text{فنر}} = -\Delta U \xrightarrow[U_1=0]{U_2=8/2\,J} W_{\text{فنر}} = -(8/2 - 0) = -8/2\,J$$

$$W_t = K_2 - K_1 \xrightarrow[m=300g\,,\ v_1=8m/s]{W_{\text{فنر}}=-8/2\,J} -8/2 + W_{f_k} = -\frac{1}{2}(300\times10^{-3})(8)^2 \Rightarrow W_{f_k} = -1/4\,J$$

(گزینهٔ ۱)

تست

در شکل زیر جسمی به جرم ۳kg از نقطهٔ A رها شده و در مسیری بدون اصطکاک در نقطهٔ B فنری را کاملاً فشرده می‌سازد. حداکثر انرژی پتانسیل کشسانی در فنر چند ژول است؟ ($g = 10m/s^2$)

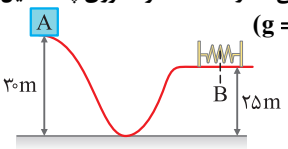

۱) −۱۵
۲) +۱۵
۳) −۱۵۰
۴) +۱۵۰

پاسخ

$$W_{mg} + W_{\text{فنر}} + W_{F_N} + W_{f_k} = \Delta K$$

$$\Rightarrow W_{mg} = -W_{\text{فنر}} \Rightarrow -\Delta U_{\text{گرانشی}} = +\Delta U_{\text{فنر}}$$

$$\Rightarrow -mg(h_B - h_A) = U_{e_2} - U_{e_1} \xrightarrow[h_A=30m\,,\ h_B=25m]{m=3kg\,,\ g=10m/s^2} -(3)(10)(25-30) = U_{e_2} \Rightarrow U_{e_2} = +150J$$

(گزینهٔ ۴)

www.Gajmarket.com

۲۱ ـ انرژی مکانیکی

مجموع انرژی‌های پتانسیل و جنبشی هر جسم.

رابطه $E = K + U$

E: انرژی مکانیکی (J)، K: انرژی جنبشی (J)، U: انرژی پتانسیل (J)

پایستگی انرژی مکانیکی

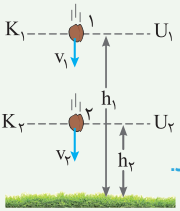

اگر اتلاف انرژی نداشته باشیم، انرژی مکانیکی جسم در نقاط مختلف مسیرِ حرکت با هم برابر است.

رابطه $E_1 = E_2 \Rightarrow K_1 + U_1 = K_2 + U_2$

نکته رابطهٔ بالا را اصل پایستگی انرژی مکانیکی می‌نامند.

نکته این رابطه برای شرایطی است که نیروهایی مانند اصطکاک و مقاومت هوا را بتوان نادیده گرفت.

به نکتهٔ طلایی: در نبود مقاومت هوا، ارتفاع اوج از رابطهٔ مقابل به‌دست می‌آید: $h_0 = \frac{v_0^2}{2g}$

www.Gajmarket.com

تست

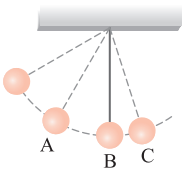

در شکل مقابل، آونگی در حال نوسان است. اگر نقطهٔ B، مبدأ انرژی پتانسیل در نظر گرفته شود، چند مورد از موارد زیر صحیح است؟

الف) در نقطهٔ A، آونگ دارای انرژی جنبشی و پتانسیل است.

ب) در نقطهٔ B، آونگ دارای انرژی پتانسیل است.

ج) انرژی جنبشی در نقطهٔ C کم‌تر از نقطهٔ A است.

د) تندی آونگ در نقطهٔ B، کمینه است.

۱) ۴ ۲) ۳ ۳) ۲ ۴) ۱

پاسخ الف) صحیح

ب) غلط ـ چون B مبدأ پتانسیل است $\Leftarrow U_B = 0$

ج) غلط ـ چون ارتفاع در A بیش‌تر از C هست، پس در A تندی کم‌تری داره $\Leftarrow$ در A انرژی جنبشی کم‌تری داره.

د) غلط ـ در نقطهٔ B تمام انرژی پتانسیل به انرژی جنبشی تبدیل شده است.

$K_B = K_{max} \Rightarrow v_B = v_{max}$

پس گزینهٔ (۴) صحیح است.

تست

گلوله‌ای بدون سرعت اولیه از ارتفاع h_1 رها می‌شود و پس از طی Δh، انرژی جنبشی آن با $\frac{1}{4}$ انرژی پتانسیل گرانشی آن برابر می‌شود. $\frac{\Delta h}{h_1}$ چقدر است؟ (مبدأ پتانسیل سطح زمین است و مقاومت هوا ناچیز فرض می‌شود.) (ریاضی خارج ۹۷)

۱) $\frac{1}{5}$ ۲) $\frac{1}{4}$ ۳) $\frac{3}{4}$ ۴) $\frac{4}{5}$

پاسخ

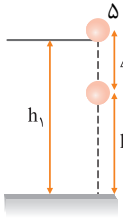

$$E_1 = E_2 \Rightarrow K_1 + U_1 = K_2 + U_2$$

(خودش گفته: $K_2 = \frac{1}{4}U_2$)

$$U_1 = \frac{1}{4}U_2 + U_2 = \frac{5}{4}U_2$$

$$\Rightarrow mgh_1 = \frac{5}{4}mgh_2 \Rightarrow h_1 = \frac{5}{4}h_2$$

$$\Delta h = h_1 - h_2 = \frac{5}{4}h_2 - h_2 = \frac{1}{4}h_2 \;,\; \frac{\Delta h}{h_1} = \frac{\frac{1}{4}h_2}{\frac{5}{4}h_2} = \frac{1}{5}$$

(گزینهٔ ۱)

تست

در شکل زیر، وزنه‌ای به جرم m با سرعت اولیهٔ $v_0 = 4m/s$ مماس با سطح بدون اصطکاک، رو به پایین پرتاب می‌شود. اگر بیش‌ترین انرژی پتانسیل کشسانی فنر در این برخورد ۱/۸ انرژی جنبشی اولیهٔ وزنه باشد، حداقل طول فنر به چند سانتی‌متر می‌رسد؟ $(\sin 37^\circ = 0/6, g = 10m/s^2)$ (ریاضی داخل ۹۷)

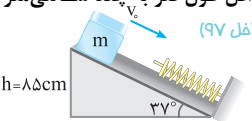

۱) ۲۰ ۲) ۲۵ ۳) ۳۰ ۴) ۳۵

پاسخ

وقتی طول فنر به حداقل می‌رسد که انرژی پتانسیل کشسانی بیشینه باشد.

$$E_0 = E_1 \Rightarrow K_0 + U_0 = K_1 + U_1 + U_{e_{max}} \xrightarrow{U_{e_{max}} = 1/8K_0}$$

$$\frac{1}{2}mv_0^2 + mgh_0 = mgh_1 + 1/8 \times \frac{1}{2}mv_0^2 \xrightarrow[g=10m/s^2]{v_0=4m/s,\, h_0=85cm}$$

$$\left(\frac{1}{2}\right)(4)^2 + (10)(85\times10^{-2}) = (10)h_1 + (1/8)\left(\frac{1}{2}\right)(4)^2 \Rightarrow h_1 = 0/21m = 21cm$$

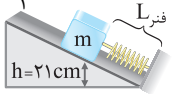

$$\sin 37^\circ = \frac{21}{L_{فنر}} \Rightarrow L_{فنر} = 35cm$$

(گزینهٔ ۴)

www.Gajmarket.com

۲۲ ـ کار و انرژی درونی

انرژی درونی

مجموع انرژی‌های ذره‌های تشکیل‌دهندهٔ جسم است.

۱) معمولاً با گرم‌تر شدن یک جسم، انرژی درونی آن بیش‌تر می‌شود.

۲) انرژی درونی یک جسم، هم به تعداد ذرات جسم و هم به انرژی هر ذره بستگی دارد.

۳) انرژی درونی تلف نمی‌شود؛ اما چون نمی‌توان دوباره از آن استفاده کرد، معمولاً از اصطلاح تلف شدن استفاده می‌کنند.

کار و انرژی درونی

اگر در طول مسیر، نیروهای اتلافی (مثلاً اصطکاک و مقاومت هوا) داشته باشیم:

رابطه

$$W_f = E_2 - E_1$$

W_f : کار نیروهای اتلافی (J)، E_1 ، E_2 : انرژی مکانیکی وضعیت اول و دوم (J)

نکات

۱) با حضور نیروهای اتلافی، انرژی مکانیکی جسم یا سامانه پایسته نمی‌ماند و تغییر می‌کند ($E_1 \neq E_2$).

۲) کاهش انرژی مکانیکی، به‌صورت افزایش انرژی درونی جسم و محیط اطراف آن درمی‌آید.

قانون پایستگی انرژی

در یک سامانهٔ منزوی، مجموع کل انرژی‌ها پایسته می‌ماند.

به عبارت دیگر، انرژی را نمی‌توان خلق یا نابود کرد و تنها می‌توان آن را از یک شکل به شکل دیگر تبدیل کرد.

مثال

شکل زیر قطعه‌ای به جرم ۲۰۰g را نشان می‌دهد که روی مسیری ناصاف از نقطهٔ A به طرف نقطهٔ B در حرکت است. اگر تندی قطعه هنگام رسیدن آن به نقطهٔ B برابر ۸m/s باشد، چقدر از انرژی جنبشی قطعه به انرژی درونی قطعه و سطح تبدیل شده است؟

پاسخ

$$W_f = E_B - E_A = (K_B + U_B) - (K_A + U_A) = \frac{1}{2}m(v_B^2 - v_A^2)$$

($K + U$ ، $\frac{1}{2}mv^2$)

$$\xrightarrow[v_A = 12\,m/s]{v_B = 8\,m/s\ ,\ m = 200\,g} W_f = \frac{1}{2}(200\times10^{-3})(8^2 - 12^2) = -8J$$

www.Gajmarket.com

تست

گلوله‌ای به جرم ۲۰۰g با سرعت اولیهٔ ۳۰m/s در راستای قائم، رو به بالا پرتاب می‌شود. مقاومت هوا باعث می‌شود ۱۰J از انرژی گلوله تا رسیدن به نقطهٔ اوج تلف شود. اگر مقاومت هوا وجود نمی‌داشت، گلوله چند متر بالاتر می‌رفت؟ $(g=10m/s^2)$ (تجربی داخل ۹۷)

۱) ۵ ۲) ۱۰ ۳) ۱۵ ۴) ۲۰

پاسخ

$$W_f = \overbrace{E_2}^{K+U} - E_1 \Rightarrow W_f = (\cancel{K_2}^{\circ} + \overbrace{U_2}^{mgh}) - (\overbrace{K_1}^{\frac{1}{2}mv^2} + \cancel{U_1}^{\circ})$$

$$\xrightarrow[g=10m/s^2,\ v=30m/s]{W_f=-10J,\ m=200g} -10=(0+(200\times10^{-3})(10)h_2)-(\frac{1}{2}(200\times10^{-3})(30)^2+0) \Rightarrow h_2=40m$$

اگر مقاومت هوا نبود: ارتفاع اوج: $h'_2=\frac{v_0^2}{2g}=\frac{(30)^2}{2(10)}=45m$

$$h'_2-h_2=45-40=5m$$

(گزینهٔ ۱)

تست

مطابق شکل زیر، توپی به جرم ۵۰۰g با تندی ۱۰m/s از نقطهٔ A شروع به حرکت می‌کند. اگر هنگامی‌که توپ به نقطهٔ B می‌رسد ۲۰ درصد انرژی آن به انرژی درونی تبدیل شده باشد، تغییر انرژی درونی توپ و سطح در حین جابه‌جایی در SI چقدر است؟

۱) −۲۰ ۲) −۵ ۳) ۲۰ ۴) ۵

پاسخ

$$E_A=K_A+\cancel{U_A}^{\circ}=\frac{1}{2}mv_A^2=\frac{1}{2}(\frac{5}{10})(10)^2=25J$$

$\frac{20}{100}$ انرژی کل، صرف انرژی درونی شده. پس با $\frac{80}{100}$ انرژی رسیده به نقطهٔ B:

خودش گفته: $E_B=\frac{80}{100}E_A=\frac{80}{100}(25)=20J$

تغییر انرژی درونی $=E_A-E_B=25-20=5J$

(گزینهٔ ۴)

اگه جوابِ منفی در آوردی برو آخرین نکتهٔ صفحهٔ مقابلُ دوباره بخون.

www.Gajmarket.com

۲۳ ـ توان و بازده

توان

همون آهنگ انجام کاره.

رابطه

$$\bar{P} = \frac{W}{\Delta t}$$

$\bar{P}$: توان متوسط (W)، W: کار انجام‌شده (J)، Δt: زمان انجام کار (s)

هم‌ارزی یکا

$$1W = 1J/s = 1kg.m^2/s^3$$

یادآوری قسمت ۵ گفتیم آهنگ یعنی نسبت کمیتی به زمان.

نوع کمیت: توان کمیتی نرده‌ای است.

نکته یکای قدیمی توان، اسب بخار است. $1hp = 746W$

بازده

۱ هر سامانه بخشی از انرژی ورودی (انرژی مصرفی سامانه) را به انرژی مورد نظر (انرژی خروجی یا کار مفید) تبدیل می‌کند.

۲ بخش دیگری را به‌صورت انرژی‌های ناخواسته (کار غیرمفید) در می‌آورد.

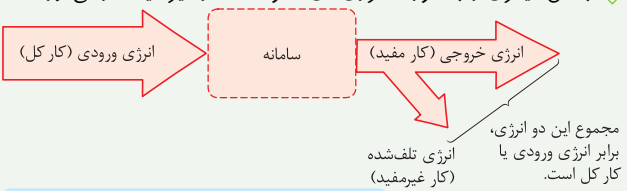

رابطه

$$\text{بازده بر حسب درصد} = \frac{\text{انرژی خروجی}}{\text{انرژی ورودی}} \times 100$$

مثال

شخصی به جرم $72kg$ در مدت زمان $90s$ از تعداد ۵۰ پله که ارتفاع هر پله $30cm$ است، بالا می‌رود. توان متوسط مفید او چند وات است؟

پاسخ

$$h = ny \xrightarrow[y=30cm]{n=50\ \text{پله}} h = 50 \times 30 = 1500cm = 15m$$

$$\bar{P} = \frac{W}{t} = \frac{mgh}{t} \xrightarrow[h=15m\ ,\ t=90s]{m=72kg\ ,\ g=10N/kg} \bar{P} = \frac{(72)(10)(15)}{90} = 120W$$

www.Gajmarket.com

مثال

هر یک از دو موتور جت هواپیمای مسافربری، پیشرانه‌ای (نیروی جلوبر هواپیما) برابر $۴\times۱۰^۵\,N$ ایجاد می‌کند. اگر هواپیما در هر دقیقه ۱۵km در امتداد این نیرو حرکت کند، توان متوسط هر یک از موتورهای هواپیما تقریباً چند اسب بخار است؟ $(۱hp = ۷۴۶W)$ (برگرفته از کتاب درسی)

پاسخ

$$W = (F\cos\theta)d \xrightarrow[d=۱۵km\ ,\ \theta=۰^\circ]{F=۴\times۱۰^۵\,N} W = (۴\times۱۰^۵\times\cos۰^\circ)(۱۵\times۱۰^۳) = ۶۰\times۱۰^۸\,J$$

فقط باید زمان رو به ثانیه تبدیل کنیم:

$$\overline{P} = \frac{W}{t} = \frac{۶۰\times۱۰^۸}{۱\times۶۰} = ۱۰^۸\,W\left(\frac{۱hp}{۷۴۶W}\right) \simeq ۱/۳۴\times۱۰^۵\,hp$$

مثال

آب ذخیره‌شده در پشت سد یک نیروگاه برق آبی، از ارتفاع ۲۵۰ متری روی پره‌های توربینی می‌ریزد و آن را می‌چرخاند. اگر بازده توربین ۶۰ درصد و بازده ژنراتور ۷۵ درصد باشد، در هر ثانیه چند متر مکعب آب باید روی توربین بریزد، تا توان الکتریکی تولیدی نیروگاه ۹۰MW باشد؟ (از مقاومت هوا صرف‌نظر شود.) $(g = ۱۰m/s^۲\ ,\ \rho_{آب} = ۱۰^۳kg/m^۳)$ (برگرفته از کتاب درسی)

پاسخ

$$P_{خروجی} = P_{ورودی}(Ra_{ژنراتور}\times Ra_{توربین}) \xrightarrow[Ra_{ژنراتور}=٪۷۵]{P_{خروجی}=۹۰MW\ ,\ Ra_{توربین}=٪۶۰} ۹۰\times۱۰^۶ = P_{ورودی}\,(۰/۶\times۰/۷۵) \Rightarrow P_{ورودی} = ۲\times۱۰^۸\,W$$

$$P_{ورودی} = \frac{E_{ورودی}}{t} \xrightarrow[\Delta h=۲۵۰m\ ,\ t=۱s]{P_{ورودی}=۲\times۱۰^۸\,W\ ,\ g=۱۰m/s^۲} ۲\times۱۰^۸ = \frac{m(۱۰)(۲۵۰)}{۱} \Rightarrow m = ۸\times۱۰^۴\,kg$$

$$\rho = \frac{m}{V} \xrightarrow[m=۸\times۱۰^۴kg]{\rho=۱۰^۳kg/m^۳} ۱۰^۳ = \frac{۸\times۱۰^۴}{V} \Rightarrow V = ۸۰m^۳$$

www.Gajmarket.com